

درک تفاوت رشد اقتصادی با برجام و بدون برجام این قدر سخت است؟!

رئیس کل بانک مرکزی در دولت روحانی که رکورددار بسیاری از رکوردهای منفی است، رشد اقتصادی بالای ۷ درصد در تابستان امثال را عادی و تکرار یک روند تاریخی وانمود کرد.

به گزارش سایت خبری پرسون، روزنامه کیهان در ستون خبر ویژه خود نوشت: عبدالناصر همتی در روزنامه دنیای اقتصاد نوشت: «بر پایه گزارش اخیر مرکز آمار، رشد اقتصادی سه ماه تابستان امسال با نفت ۷.۱ درصد و بدون نفت ۴.۲ درصد بوده است. اینکه رشد تابستان ۷.۱ درصد بوده، در مقایسه با دوره فشار حداکثری و کرونا که موجب کاهش صادرات نفت در کنار افت شدید قیمت نفت بود، یک خبر خوب است؛ ولی باید توجه کرد که در عین حال نمادی از یک تکرار در تاریخ رشد اقتصادی ایران است.

دو ماه پیش نوشتیم با روند فعلی افزایش صادرات نفت و نیز قیمت بالای جهانی آن، یک رشد بالا ولی مقطعی اقتصادی برای کشورمان خواهیم داشت. در چند دهه گذشته نیز رشد اقتصادی ایران عمدتاً یک رشد منابع محور و نفتی همراه با نوسان بوده است. در ۳۴ سال بعد از جنگ تحمیلی میانگین سالانه رشد حقیقی اقتصاد ۳.۵ درصد بوده؛ ولی همراه با نوسان شدید، سالهایی با رشد مثبت ۱۲ درصد و سالهایی با رشدهای منفی ۶ یا ۷ درصد.

در تابستان امسال رشد ۲۵.۶ درصدی بخش نفت یکی از پیشرانهای اصلی رشد اقتصادی یک سال گذشته بوده؛ به طوری که مسئول ۳.۴ واحد درصد از رشد ۷.۱ درصدی است. خدمات هم که ۵۴ درصد اقتصاد ایران را تشکیل می‌دهد، با ۷.۵ درصد رشد موجب ۴ واحد درصد رشد در کل اقتصاد ایران شده است.

از دو عامل مهم و مؤثر بر رشد اقتصادی، «سرمایه‌گذاری» متأثر از درآمد صادرات نفت و سایر منابع بوده و نوسان داشته است. یعنی رشد اقتصادی ما منابع محور و تحت تأثیر نوسانات درآمد نفتی بوده است. «بهره‌وری» هم بیشتر در کتابچه برنامه‌های پنج‌ساله توسعه می‌آید، ولی در عمل «بهره‌وری» نقش خیلی کمی داشته است. میانگین رشد سالانه تشکیل سرمایه ثابت ناخالص حقیقی در ۳۴ سال معادل ۳.۴ درصد بوده که به علت فشارهای تحریمی، خصوصاً در یک دهه گذشته، تشکیل سرمایه با کاهش جدی مواجه بوده است.

همتی می‌افزاید: «با توجه به آمار رشد پایین و منفی در گروه صنعت و معدن و گروه کشاورزی، خوب است دولت درخصوص نحوه ادامه سیاست تثبیت و اثرات آن بر بخش عرضه اقتصاد تامل بیشتری داشته باشد. یکی از دلایل جا خوش کردن تورم در محدوده ۴۵ درصد با وجود کنترل شتاب رشد نقدینگی، در کنار سایر عوامل بخش تقاضا، به همین مسئله بخش عرضه اقتصاد برمی‌گردد. قبلاً هم تأکید کردم؛ ما اگر می‌خواهیم حرف اول را از نظر اقتصاد در منطقه بزنیم، نیازمند تدارک منابع لازم برای سرمایه‌گذاری وسیع و رشد جدی میزان بهره‌وری هستیم که البته بدون رفع کامل تحریم‌ها و موانع مبادلات آزاد تجاری و بانکی بین‌المللی مقدور نیست».

آقای همتی در یادداشت خود، یک تفاوت مهم را فراموش کرده و آن این که اگر صادرات نفت در دولت برجام به چند صد هزار بشکه تنزل یافت و دولت را با خزانه خالی و کسری ۴۸۰ هزار میلیارد تومانی و انتشار پول بی‌پشتوانه و ثبت تورم ۶۰ درصد مواجه کرد، در دولت آقای رئیسی توانست بدون برجام و FATF از مانع تحریم‌ها عبور کند و رکورد صادرات یک و نیم تا ۹/۱ میلیون بشکه در روز را به ثبت برساند. تفاوت مهم // دیگر این است که اگر در مقاطع گذشته هم بعضاً با جهش صادرات نفت رو به رو بوده‌ایم، در ادواری بود که هنوز تحریم‌های نفتی و مالی و بانکی دهه گذشته اعمال نشده بود و اکنون، قاطعیت و تدبیر دولت محترم توانسته تا حدود زیادی تحریم‌های دو برابر شده در دولت برجام را بی‌اثر کند.

نکته بعدی که آقای همتی مطلع است اما کتمان می‌کند، معدل رشد ۶ دهم درصدی (زیر یک درصد، نزدیک به صفر) در دوره هشت ساله دولت مدعی تدبیر است. همچنین سرمایه‌گذاری خارجی در آن دولت یک رکورد منفی حداقلی را به ثبت رساند و همین حالا جذب سرمایه‌گذاری خارجی از آن دوره بسیار بیشتر شده است. از بعد سوم هم می‌توان یادآوری کرد که ذخائر ارزی به عنوان پشتوانه سرمایه‌گذاری و حمایت از تولید، در دولت متبوع آقای همتی به حداقل خود رسید و موجب جهش هشت تا ده برابری نرخ ارز در مقاطع مختلف آن دولت شد.

اگر مجموعه این تفاوت‌ها در کنار هم دیده شود، روند رو به رشد اقتصاد کشور در کنار کاهش التهاب‌ها را نشان می‌دهد. هر چند که نباید به اتفاقات مثبت فعلی بسنده کرد و در ادامه باید بر اقتصاد غیر نفتی اهتمام بیشتری داشت.